



**BANK SPÓLDZIELCZY
W RADYMNIE**

**Zasady funkcjonowania
systemu kontroli wewnętrznej
w Banku Spółdzielczym
w Radymnie**

Radymno, grudzień 2018

SPIS TREŚCI

DZIAŁ I	2
Rozdział 1 - Postanowienia ogólne	2
Rozdział 2 - Model trzech linii (poziomów) obrony.....	4
Rozdział 3 - Podział obowiązków	5
DZIAŁ II - Funkcja kontroli.....	8
Rozdział 1 - Cele systemu kontroli wewnętrznej.....	8
Rozdział 2 - Mechanizmy kontrolne	10
Rozdział 3 - Niezależne monitorowanie	11
DZIAŁ IV - Matryca funkcji kontroli	13
DZIAŁ V - Weryfikacja bieżąca kluczowych mechanizmów kontrolnych.....	14
DZIAŁ VI - Testowanie kluczowych mechanizmów kontrolnych	14
Rozdział 1 - Planowanie testowania.....	13
Rozdział 2 - Przeprowadzanie testowania.....	14
Rozdział 3 - Postępowanie pokontrolne.....	14
DZIAŁ VII - System raportowania.....	17
Rozdział 1 - Zasady kategoryzacji nieprawidłowości.....	15
Rozdział 2 - Raportowanie.....	17
DZIAŁ VIII -Audyt wewnętrzny	19
DZIAŁ IX - Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.....	19
DZIAŁ IX - Postanowienia końcowe	21

DZIAŁ I

Rozdział 1 - Postanowienia ogólne

§ 1.

1. Niniejsza procedura określa:
 - 1) organizację systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) działanie funkcji kontroli,
 - 3) ogólne zasady zapewnienia zgodności,
 - 4) zadania Banku związane z funkcją audytu wewnętrznego.
2. Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w związku z tym w system kontroli wewnętrznej są wpisane mechanizmy określone w Umowie Systemu, w szczególności komórka audytu wewnętrznego - stanowiąca trzecią linię obrony w Banku - umiejscowiona w Spółdzielni.
3. Bank, określając poszczególne elementy modelu kontroli wewnętrznej, stosuje zasadę proporcjonalności, uwzględniając wielkość Banku mierzoną sumą bilansową, a także profilem określonym w Strategii zarządzania i rozwoju Banku, Strategii zarządzania ryzykiem i apetytem na ryzyko.
4. Niniejsza procedura – wraz z jej poszczególnymi elementami, podlega formalnemu przeglądowi i zatwierdzeniu przez Zarząd i Radę Nadzorczą, co najmniej raz w roku.

§ 2.

Najważniejsze regulacje zewnętrzne i wewnętrzne, będące podstawą opracowania niniejszej procedury, to:

- 1) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV);
- 2) ustawa Prawo bankowe;
- 3) ustawa z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, (...);
- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 06 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, (...);
- 5) Rekomendacja H Komisji Nadzoru Finansowego dotycząca systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 6) Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A.;
- 7) Strategia zarządzania ryzykiem w Banku (...) zwana dalej strategią;
- 8) Regulamin organizacyjny Banku (...).

§ 3.

W dalszej treści użyte są następujące skróty i pojęcia, które oznaczają:

- 1) **Bank** – Bank Spółdzielczy w Radymnie;
- 2) **Rada Nadzorcza** – Rada Nadzorcza Banku;
- 3) **Zarząd** – Zarząd Banku;
- 4) **Bank Zrzeszający** – Bank BPS S.A.;

- 5) **Spółdzielnia** – jednostka zarządzająca Systemem Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 6) **Umowa/Umowa Systemu** – Umowa Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS;
- 7) **Funkcja kontroli** – element systemu kontroli wewnętrznej, na który składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli;
- 8) **jednostka kontrolowana** - należy przez to rozumieć Bank oraz jego jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne lub poszczególne stanowiska pracy w ramach jednostek i komórek organizacyjnych Banku, określone w Regulaminie organizacyjnym;
- 9) **Komórka audytu** - komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z wykonywaniem audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony;
- 10) **Kluczowy mechanizm kontrolny** - mechanizm o kluczowym znaczeniu dla osiągnięcia danego celu ogólnego lub szczegółowego systemu kontroli wewnętrznej w danym procesie, bez przestrzegania/stosowania którego może zaistnieć nieakceptowane przez Bank ryzyko, że taki cel nie zostanie osiągnięty;
- 11) **Matryca funkcji kontroli** – opis powiązania celów ogólnych i wyodrębnionych w ich ramach celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami istotnymi funkcjonującymi w Banku oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych;
- 12) **Mechanizm kontrolny** - wyróżnione w ramach funkcji kontroli, wszelkie działania lub rozwiązanie wykonywane i stosowane w ramach trzech linii obrony, w tym zwłaszcza w ramach pierwszej linii obrony, mające za zadanie zapewnienie osiągnięcia celów ogólnych lub szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej;
- 13) **Monitorowanie pionowe** – niezależne monitorowanie przez drugą linię obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach pierwszej linii obrony;
- 14) **Monitorowanie poziome** – niezależne monitorowanie w ramach danej linii obrony (weryfikacja bieżąca lub testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 15) **Proces** – zbiór wszelkich wzajemnie powiązanych ze sobą czynności wykonywanych przez jednostki, komórki, stanowiska organizacyjne banku oraz jego podmioty zależne, których realizacja jest niezbędna do uzyskania określonego rezultatu (np. udzielenie kredytu, sprzedaż wierzytelności, zaksięgowanie transakcji określonego rodzaju, sporządzanie sprawozdania finansowego). W ramach procesów wykonywane są operacje, transakcje oraz inne czynności niezbędne do uzyskania określonego rezultatu;
- 16) **Dokument testowy** – dokument zawierający ustalenia i wnioski po przeprowadzonym testowaniu wraz z uwzględnieniem kategorii stwierdzonych nieprawidłowości;
- 17) **Strona kontrolowana** – należy przez to rozumieć pracownika Banku kierującego jednostką kontrolowaną (w przypadku badanych komórek i/lub jednostek organizacyjnych) lub wykonującego zadania w jednostce kontrolowanej (w przypadku badanych stanowisk pracy);
- 18) **Strona kontrolująca** – należy przez to rozumieć pracowników Banku przeprowadzających kontrolę wewnętrzną;
- 19) **Testowanie** – porównywanie na wybranej próbie testowej stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów

kontrolnych w odniesieniu do zakończonych czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w Banku. Testowanie, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (testowanie poziome w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (testowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony);

- 20) **Weryfikacja bieżąca** – porównywanie stanu faktycznego ze stanem wymaganym, dokonywane w celu oceny co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych, przed rozpoczęciem lub w trakcie trwających czynności wykonywanych w ramach procesów funkcjonujących w banku. Weryfikacja bieżąca, jako element niezależnego monitorowania w ramach funkcji kontroli, może być monitorowaniem poziomym (weryfikacja bieżąca pozioma w ramach danej linii obrony) lub monitorowaniem pionowym (weryfikacja bieżąca pionowa pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony).

Rozdział 2 – Model trzech linii (poziomów) obrony

§ 4.

1. Funkcjonujący w banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach zarządzania).
2. Na pierwszą linię obrony (pierwszy poziom zarządzania) składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
3. Na drugą linię obrony składa się:
 - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie, tj. m.in. Stanowisko ds. analiz i ryzyk bankowych, Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, Analityk kredytowy.
4. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony Zrzeszenia BPS.
5. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

§ 5.

1. Pierwsza linia obrony odpowiedzialna jest m.in. za projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. Druga linia obrony odpowiedzialna jest w szczególności za:
 - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
 - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
 - 4) matrycę funkcji kontroli,
 - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,

- 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. Trzecia linia obrony odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.
4. Celem dokonania oceny, o której mowa w pkt. 3, komórka audytu wewnętrznego w ramach badań audytowych, bierze pod uwagę w szczególności wyniki oraz skuteczność i adekwatność weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych pierwszej i drugiej linii obrony.

§ 6.

1. W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielanie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.
2. Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy komórek organizacyjnych.
3. Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada Komórka ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Rozdział 3 – Podział obowiązków

§ 7.

Rola i zadania Rady Nadzorczej

1. Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej oraz odpowiedzialna jest za monitorowanie jego skuteczności.
2. Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:
 - 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej, w tym matrycy funkcji kontroli, stanowiącej załącznik nr 1 do niniejszej Procedury,
 - 2) coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym funkcji kontroli, Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz wyników audytu przeprowadzonego przez komórkę audytu wewnętrznego, z uwzględnieniem opinii Komitetu Audytu,
 - 3) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontrolnych,
 - 4) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 5) zatwierdzenie kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 6) wyłoniony z Rady Nadzorczej Komitet Audytu monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej.

§ 8.

Rola i zadania Zarządu Banku

1. Zarząd, w ramach trzech linii obrony, odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach/komórkach/stanowiskach organizacyjnych Banku, funkcjonowanie adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli i funkcję zgodności.
2. Do zadań Zarządu, należy w szczególności:
 - 1) ustanowienie, w ramach trzech linii obrony, kryteriów adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej,
 - 2) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania systemu kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku w ramach funkcji kontroli ze Stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, komórką audytu wewnętrznego oraz zapewnienie dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne/czynności audytowe do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne,
 - 3) określenie rodzaju działań podejmowanych w celu usunięcia nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, w tym środki naprawcze i dyscyplinujące,
 - 4) sporządzanie okresowej (nie rzadziej niż raz w roku) informacji dla Rady Nadzorczej o sposobie wypełniania zadań przez pracowników Banku w ramach funkcji kontroli oraz Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, ze szczególnym uwzględnieniem:
 - adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w zapewnieniu osiągnięcia każdego z celów systemu kontroli wewnętrznej,
 - skali i charakteru nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz najważniejszych działaniach zmierzających do usunięcia tych nieprawidłowości, w tym o podjętych środkach naprawczych i dyscyplinujących,
 - 5) zapewnienie niezależności Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
 - 6) zapewnienie środków finansowych niezbędnych do skutecznego wykonywania obowiązków przez pracownika Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz do systematycznego podnoszenia przez niego kwalifikacji oraz zdobywania doświadczenia i potrzebnych umiejętności,
 - 7) zatwierdzanie listy istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami systemu kontroli wewnętrznej,
 - 8) zapewnienie dokonywania regularnego przeglądu wszystkich procesów funkcjonujących w Banku pod kątem ich istotności,
 - 9) zatwierdzenie zasad kategoryzacji nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej,
 - 10) zapewnienie niezależnego monitorowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych poprzez określenie odpowiedniego jego zakresu,
 - 11) wyznaczenie komórki organizacyjnej/stanowiska odpowiedzialnej za zadania związane z prowadzeniem matrycy funkcji kontroli, określenie formy

udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,

- 12) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości.

§ 9.

Rola i zadania Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej

1. W Banku, w pionie Prezesa Zarządu, działa Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.
2. W ramach funkcji kontroli odpowiedzialne jest ono za wykonywanie zadań związanych z niezależnym monitorowaniem pionowym.
3. Do zadań tego Stanowiska należy m.in.:
 - 1) przeprowadzanie pionowych testów przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 2) ocena adekwatności i skuteczności kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - 3) prowadzenie rejestru nieprawidłowości istotnych i krytycznych,
 - 4) raportowanie o przestrzeganiu kluczowych mechanizmów kontrolnych, obejmujące co najmniej zestawienie wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
 - 5) administrowanie matrycą funkcji kontroli, w tym pozyskiwanie informacji niezbędnych do przygotowania i aktualizacji matrycy.
4. W ramach zapewnienia zgodności, Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej odpowiedzialne jest za identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie ryzyka braku zgodności działalności Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi (w szczególności rekomendacjami UKNF nie związanymi z zarządzaniem ryzykiem).
5. Proces zarządzania ryzykiem braku zgodności określony zostały w odrębnej regulacji normującej zasady zarządzania ryzykiem braku zgodności.

§ 10.

Rola i zadania komórki audytu wewnętrznego

1. Komórka audytu wewnętrznego - komórka Spółdzielni wykonująca zadania związane z wykonywaniem audytu wewnętrznego w Systemie Ochrony.
2. Zasady wykonywania audytu wewnętrznego przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielczego Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS S.A. określone zostały w Załączniku nr 4 i 11 do Umowy Systemu Ochrony.

§ 11.

Rola i zadania kadry kierowniczej

Kierownicy komórek organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim:

- 1) odpowiadają za wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontrolnych,
- 2) monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów kontrolnych.

DZIAŁ II – Funkcja kontroli

Na funkcję kontroli składają się wszystkie mechanizmy kontrolne w procesach funkcjonujących w Banku, niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz raportowanie w ramach funkcji kontroli.

Rozdział 1 – Cele systemu kontroli wewnętrznej

§ 12.

1. System kontroli wewnętrznej funkcjonuje w sposób zapewniający osiągnięcie celów kontroli wewnętrznej, w tym: celów ogólnych oraz celów szczegółowych.
2. Cele ogólne systemu kontroli wewnętrznej, to zgodnie z przepisami ustawy – Prawo bankowe zapewnienie:
 - 1) skuteczności i efektywności działania Banku;
 - 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
 - 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w Banku;
 - 4) zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.
3. Bank wyznacza następujące mierniki celów kontroli wewnętrznej:

L.p.	Cel	Mierniki
1.	Skuteczność i efektywność działania banku	C/I , Planowany wynik finansowy
2.	Wiarygodność sprawozdawczości finansowej	Ilość błędów istotnych wskazanych przez biegłego rewidenta na podstawie badania sprawozdania finansowego
3.	Przestrzeganie zasad zarządzania ryzykiem w banku	Wskaźnik jakości kredytów, limity kosztów ryzyka operacyjnego, wskaźniki płynności
4.	Zgodność działania banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi	Ilość skarg i reklamacji, wysokość kar nałożonych na bank na skutek nie przestrzegania przepisów

4. Akceptowalne poziomy mierników realizacji celów kontroli wewnętrznej zdefiniowane są w Planie ekonomicznie finansowym Banku, Strategii zarządzania i rozwoju, Strategii Zarządzania ryzykiem oraz Politykach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
5. Ocena realizacji mierników celów kontroli wewnętrznej jest prowadzona przez Radę nadzorczą, w oparciu o materiały przekazane przez Zarząd w ramach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

§ 13.

W ramach celów ogólnych systemu kontroli wewnętrznej, wymienionych w § 12 ust. 2, Bank wyodrębnia cele szczegółowe, z uwzględnieniem następujących aspektów:

- 1) zakresu i stopnia złożoności działalności Banku,
- 2) zakresu stosowania określonych przepisów prawa, standardów rynkowych oraz obowiązujących w banku regulacji wewnętrznych, do których przestrzegania zobowiązany jest Bank,
- 3) konieczności osiągnięcia odpowiedniego stopnia realizacji planów operacyjnych i biznesowych przyjętych w Banku,
- 4) konieczności zachowania kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych;
- 5) konieczności zachowania odpowiedniej jakości (dokładność i niezawodność) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- 6) zapewnienia odpowiedniej adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- 7) konieczności posiadania odpowiedniej struktury organizacyjnej Banku, zachowania podziału kompetencji i zasady koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami, komórkami, stanowiskami organizacyjnymi, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji,
- 8) zakresu czynności powierzonych przez bank do wykonania podmiotom zewnętrznym oraz ich wpływ na skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

§ 14.

1. Do celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej zalicza się:
 - 1) wykrycie błędów i nadużyć,
 - 2) ochronę majątku (kontrolę bezpieczeństwa, gotówki),
 - 3) wiarygodność i integralność informacji,
 - 4) terminowość realizacji zadań,
 - 5) skuteczność i wydajność,
 - 6) zgodność z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
 - 7) dostępność systemów i aplikacji,
 - 8) poufność informacji i danych,
 - 9) kompletność, rzetelność i terminowość informacji zarządczej,
 - 10) poprawność prezentacji i ujęcia sprawozdań finansowych,
 - 11) racjonalne wykorzystywanie zasobów,
 - 12) zapewnienie realizacji celów biznesowych.
2. Katalog zawarty w ust. 1 nie jest zamknięty.
3. Wyodrębnienia celów szczegółowych w ramach danego celu ogólnego w procesie dokonują właściciele procesów ujęci w dokumentacji procesów.

§ 15.

1. Bank dokonuje powiązania celów ogólnych i celów szczegółowych systemu kontroli wewnętrznej z procesami uznanymi za istotne.
2. Bank wyodrębnia procesy uznane za istotne w oparciu o Strategię zarządzania i rozwoju Bankiem, model biznesowy Banku, wpływ danego procesu na wynik finansowy

i adekwatność kapitałową Banku, Strategię zarządzania ryzykiem oraz apetyt na ryzyko, wg następujących kryteriów:

- 1) procesy identyfikowane w Banku jako kluczowe lub krytyczne zgodnie z Rekomendacją M KNF,
- 2) inne procesy z uwagi na ich wpływ na realizację strategii Banku, uwarunkowania wynikające z modelu biznesowego Banku, a także istotny wpływ danego procesu na: wynik finansowy i adekwatność kapitałową Banku, strategię zarządzania ryzykiem, apetyt na ryzyko;
3. Wyodrębnienia procesów uznanych za istotne dokonuje Stanowisko ds. analiz i ryzyk bankowych corocznie, na podstawie informacji uzyskanej od innych komórek organizacyjnych Banku, a w przypadku powołania nowych procesów w sposób bieżący.
4. Stanowisko ds. analiz i ryzyk bankowych dokonuje wyodrębnienia procesów na podstawie informacji przekazywanych przez właścicieli procesów wskazanych w dokumentacji procesów.
5. Zarząd zatwierdza listę istotnych procesów wyodrębnionych przez Bank oraz ich powiązanie z celami ogólnymi i szczegółowymi systemu kontroli wewnętrznej.

Rozdział 2 – Mechanizmy kontrolne

§ 16.

1. Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące w Banku procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku oraz opisane są w wewnętrznych procedurach Banku.
2. Proces projektowania, zatwierdzania i wprowadzania w Banku mechanizmów kontrolnych jest odpowiednio udokumentowany i umożliwia przypisanie komórkom organizacyjnym odpowiedzialności za realizację zadań w poszczególnych etapach tego procesu.
3. Mechanizmy kontrolne przyjęte na poziomie wszystkich linii obrony spełniają rolę:
 - 1) prewencyjną – zapobieganie nieprawidłowościom,
 - 2) detekcyjną – wykrywanie nieprawidłowości,
 - 3) korekcyjną – korygowanie nieprawidłowości.
4. W Banku stosuje się mechanizmy kontrolne:
 - 1) automatyczne (wbudowane w systemy informatyczne, najczęściej wymuszające lub uniemożliwiające pewne działania,
 - 2) półautomatyczne,
 - 3) manualne.
5. Wszystkie mechanizmy znajdują odzwierciedlenie w procedurach różnego szczebla – zarówno politykach, jak i procedurach operacyjnych stosowanych przez pracowników niższego szczebla. Tym samym stanowią kluczowy element definiujący pożądane zachowania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony. Stosowanie zapisów procedur w praktyce jest monitorowane w ramach testów pionowych i poziomych.
6. Wykaz kluczowych mechanizmów kontrolnych bank ujmuje w matrycy funkcji kontroli.

§ 17.

1. Jednym z mechanizmów kontrolnych jest ich niezależne monitorowanie (poziome

i pionowe). Bank posiada mechanizmy kontrolne, a kluczowe z nich niezależnie monitoruje – monitoruje ich skuteczność – poprzez testy pionowe lub testy poziome – lub jedno i drugie.

2. Im bardziej kluczowy jest dany mechanizm kontrolny w procesie uznanym za istotny, tym częściej i skuteczniej (na większej próbie) jest przedmiotem monitorowania pionowego.

§ 18.

1. W ramach przyjętych mechanizmów kontrolnych dla procesów istotnych Bank dokonuje, wyboru kluczowych mechanizmów kontrolnych.
2. Kluczowe mechanizmy kontrolne przypisane są co najmniej procesom istotnym.
3. Każdy z kluczowych mechanizmów kontrolnych jest szczegółowo opisany, tj. wskazane jest m.in.:
 - 1) kto jest właścicielem procesu istotnego, do którego został mechanizm przypisany,
 - 2) kto projektuje mechanizm, a kto odpowiada za jego wdrożenie i funkcjonowanie,
 - 3) jakie działania są wykonywane w ramach funkcjonowania mechanizmu kontrolnego, aby zapewnić, że cele tego mechanizmu zostaną osiągnięte,
 - 4) kto wykonuje działania kontrolne,
 - 5) jaki jest cel realizowanych czynności kontrolnych,
 - 6) na jakim etapie procesu realizowana jest kontrola i jaki okres obejmuje (częstotliwość testowania).
 - 7) przy opisie kluczowego mechanizmu kontrolnego określony jest również rodzaj mechanizmu (np. manualny, automatyczny), częstotliwość jego testowania,
 - 8) procedura opisująca sposób działania mechanizmu znajduje się w wewnętrznych procedurach Banku.

Rozdział 3 – Niezależne monitorowanie

§ 19.

1. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie.
2. Bank dokonując wyboru rodzajów niezależnego monitorowania, w ramach monitorowania pionowego i poziomego, stosuje odpowiednio zasadę proporcjonalności pomiędzy weryfikacją bieżącą i testowaniem.

§ 20.

1. Niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych jest wpisane we wszystkie procesy istotne funkcjonujące w Banku.
2. Pracownicy mają w jednoznaczny sposób przypisane w regulacjach wewnętrznych/kartach obowiązków odpowiedzialność związaną z monitorowaniem pionowym i poziomym oraz posiadają odpowiednie kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności w zakresie związanym z realizacją tych zadań.
3. Monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych obejmuje weryfikację bieżącą i testowanie w ramach monitorowania pionowego i poziomego z uwzględnieniem:
 - celów systemu kontroli wewnętrznej,

- złożoności procesów, w tym zwłaszcza procesów istotnych,
- liczby, rodzaju i stopnia złożoności mechanizmów kontrolnych,
- ryzyka zaistnienia nieprawidłowości,
- zasobów poszczególnych linii obrony, w tym kwalifikacji, doświadczenia i umiejętności pracowników tych linii,
- zasady proporcjonalności.

§ 21.

1. Weryfikacja bieżąca przeprowadzana jest przed rozpoczęciem lub w trakcie czynności wykonywanych w ramach danego procesu.
2. Weryfikacja bieżąca jest przeprowadzana (w szczególności w ramach pierwszej linii obrony) przez:
 - 1) przełożonego w ramach wykonywania nadzoru służbowego (kontrola bieżąca),
 - 2) innego pracownika tej samej komórki w ramach podziału obowiązków lub innej komórki organizacyjnej tej samej linii obrony (tzw. kontrola na drugą rękę – monitorowanie poziome).

§ 22.

1. Testowanie przeprowadzane jest na wybranej próbie testowej, po zakończeniu czynności wykonywanych w ramach danego procesu lub poszczególnych etapów tych czynności.
2. Testowanie poziome komórki organizacyjnej w ramach tej samej linii obrony polega na testowaniu, co najmniej przestrzegania mechanizmów kontrolnych.
3. Testowanie pionowe – testowanie przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych, w szczególności testowanie pierwszej linii obrony w przypadku procesów istotnych.

§ 23.

1. W ramach niezależnego monitorowania ocenie podlegają m.in.:
 - 1) poziom ryzyka i sposób jego monitorowania,
 - 2) prawidłowość, terminowość i skuteczność realizacji zadań,
 - 3) przestrzeganie zasad wynikających z wewnętrznych i zewnętrznych aktów prawnych,
 - 4) bezpieczeństwo operacji bankowych,
 - 5) przestrzeganie kompetencji,
 - 6) sprawność organizacji,
 - 7) poprawność i kompletność dokumentów bankowych,
 - 8) rzetelność i prawidłowość danych księgowych,
 - 9) rzetelność i kompletność informacji,
 - 10) zabezpieczenie mienia.
2. Kryterium oceny może być stwierdzenie błędów znaczących i krytycznych. Każdy niezależny monitoring dotyczący mechanizmów kontrolnych w procesach istotnych musi być udokumentowany, kończyć się raportem/informacją dla Zarządu lub być elementem większego raportu dla Zarządu zawierającym wnioski o stwierdzonych błędach oraz rekomendacji ich naprawy.

DZIAŁ IV – Matryca funkcji kontroli

§ 24.

1. Matryca kontroli jest podstawowym narzędziem do operacyjnego zarządzania systemem kontroli wewnętrznej.
2. Matryca kontroli zawiera:
 - 1) listę procesów istotnych (o których mowa w §15 niniejszej procedury) wybranych w oparciu o kryteria oparte na zapisach Rekomendacji M,
 - 2) cele kontroli przypisane poszczególnym procesom istotnym w podziale na cele ogólne i szczegółowe,
 - 3) wykaz kluczowych mechanizmów kontrolnych w ramach istotnych procesów,
 - 4) sposoby niezależnego monitorowania mechanizmów kontrolnych (wraz z zasadami dokumentowania i raportowania),
3. Właścicielem matrycy funkcji kontroli jest Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej. Właściciel matrycy jest odpowiedzialny za koordynację zadań związanych z przygotowaniem matrycy, jej fizyczne przygotowanie oraz przechowywanie, a także monitorowanie okresowych przeglądów.
4. Pozostałe jednostki są zobowiązane do aktywnego uczestnictwa w tworzeniu matrycy oraz są odpowiedzialne za zawartość merytoryczną opisów związanych z procesami, którymi zarządzają.
5. Matryca jest przedmiotem przeglądu i aktualizacji co najmniej raz w roku, a wszelkie zmiany podlegają zatwierdzeniu przez Zarząd.

§ 25.

1. W celu przygotowania matrycy Bank określa procesy istotne (o których mowa w §15 niniejszej procedury) dla procesów biznesowych.
2. Bank posiada dokumentację wewnętrzną opisującą procesy, a także regularnie ocenia ich adekwatność, uwzględniając aktualność oraz zakres dystrybucji i wykorzystanie w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym.
3. Realizowane przez Bank procesy są zinwentaryzowane i posiadają przypisanych właścicieli oraz są opisane na poziomie szczegółowości odpowiadającym istotności danego procesu dla Banku.
4. Zdefiniowane procesy są co do zasady, takie same jak wykorzystywane do zarządzania ryzykiem operacyjnym.
5. Matrycę funkcji kontroli zatwierdza Rada Nadzorcza.
6. Wypełniona matryca, stanowi równocześnie podstawę do opracowania planu przeprowadzania testów stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej.

§ 26.

Dla wyodrębnionych procesów istotnych Bank definiuje:

- 1) cele kontroli – z uwagi na zasadę proporcjonalności bank definiuje cele ogólne systemu kontroli oraz ich mierniki,
- 2) kluczowe mechanizmy kontrolne dla danego procesu (przy czym definiuje szczegółowo kluczowe mechanizmy oraz charakteryzuje jego rodzaj),

- 3) jak dane mechanizmy – ich adekwatność i skuteczność – będą kontrolowane poprzez testowanie poziome i/lub pionowe (niezależne monitorowanie) w ramach poszczególnych linii obrony,
- 4) sposób raportowania o wynikach kontroli, w tym w szczególności o stwierdzeniu wystąpienia nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym.

DZIAŁ V – Weryfikacja bieżąca kluczowych mechanizmów kontrolnych

§ 27.

1. Weryfikacja bieżąca (pozioma, pionowa) kluczowych mechanizmów kontrolnych przeprowadzana jest przez pracowników wskazanych w regulacjach wewnętrznych Banku.
2. Sposób przeprowadzenia i dokumentowania weryfikacji bieżącej (poziomej, pionowej) wynika z zapisów obowiązujących regulacji wewnętrznych obejmujących weryfikowane mechanizmy kontrolne.
3. Weryfikacja jest potwierdzana w formie:
 - 1) podpisu na dokumencie, podlegającym weryfikacji,
 - 2) sporządzeniu opinii do zastosowanych mechanizmów,
 - 3) akceptacji danych w systemie,
 - 4) innej, przewidzianej w procedurach wewnętrznych banku.

DZIAŁ VI – Testowanie kluczowych mechanizmów kontrolnych

Rozdział 1 – Planowanie testowania

§ 28.

1. Testowanie (poziome, pionowe) przeprowadzane przez kadrę kierowniczą, Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej lub osobę wyznaczoną, wynika z matrycy kontroli i ma charakter planowy.
2. Planowanie testowania opiera się na analizie ryzyka, przy uwzględnieniu w szczególności:
 - 1) specyfiki działania jednostek organizacyjnych, w tym ilości i złożoności wykonywanych zadań,
 - 2) czynności i operacji, o znacznym ryzyku wystąpienia nieprawidłowości, a także możliwości popełnienia czynów, które mogą spowodować stratę dla Banku i/lub klientów,
 - 3) nowych rodzajów świadczonych usług lub nowo wprowadzonych produktów,
 - 4) stanu zatrudnienia,
 - 5) obszarów, w których stwierdzono nieprawidłowości, zwłaszcza o charakterze znaczącym i krytycznym w trakcie wcześniejszych testów (pionowych i poziomych),
 - 6) wyników audytów wewnętrznych i zewnętrznych,
 - 7) bezpieczeństwa systemów informatycznych.

3. Obszary zwiększonego ryzyka muszą być testowane regularnie i z większą częstotliwością.
4. Częstotliwość testowania musi zostać zwiększona, jeśli stwierdzono nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym albo jeśli wprowadzono duże zmiany w odniesieniu do oferowanych produktów i usług, metodologii, pomiaru i monitorowania ryzyka, czy ogólnego profilu ryzyka w Banku.
5. Bank w testowaniu stosowania mechanizmów kontroli wewnętrznej stosuje następujące techniki:
 - 1) analizę dokumentu tj. badanie z punktu widzenia formalnego oraz merytorycznego,
 - 2) obserwację tj. celowe i systematyczne postrzeganie badanej czynności, operacji, procesu lub zjawiska,
 - 3) inwentaryzację stanu faktycznego ze stanem oczekiwanym,
 - 4) wywiad tj. rozmowę prowadzoną z kontrolowanym,
 - 5) przyjęcie wyjaśnień tj. zebranie informacji, których zadaniem jest naświetlenie przyczyn i okoliczności powstania ujawnionych w toku kontroli uchybień i nieprawidłowości,
 - 6) przyjęcie oświadczeń tj. otrzymanie informacji dotyczących przeważnie faktów i zjawisk dotychczas nie znanych stronie kontrolującej, mających na celu zabezpieczenie interesu własnego strony kontrolowanej, interesu ogólnego lub obciążenie określonych osób,
 - 7) inwentaryzację kontrolną, oględziny, dokonanie zdjęć fotograficznych itp. tj. komisyjne dostarczenie dowodów opartych o stany faktyczne, stwierdzone w czasie badania.
6. Szczegółowe procedury przeprowadzania testów, w tym doboru próby testowej zawarte są w odrębnych dokumentach.

§ 29.

1. Plan testowania (poziomego i pionowego) opracowany jest na podstawie matrycy funkcji kontroli.
2. Plan testowania (poziomego i pionowego) określa temat testu, komórkę organizacyjną odpowiedzialną za przeprowadzenie testu oraz termin jego przeprowadzenia.

Rozdział 2 – Przeprowadzenie testowania

§ 30.

Sposób testowania kluczowych mechanizmów kontrolnych określony jest indywidualnie dla wyodrębnionych procesów.

§ 31.

W przypadku ujawnienia w trakcie testowania okoliczności mogących narazić Bank na straty i/lub noszących znamiona przestępstwa, strona kontrolująca bezzwłocznie zawiadamia o tym Prezesa Zarządu.

§ 32.

Strona kontrolująca ma prawo, za zgodą Prezesa Zarządu, do niezbędnego rozszerzenia zakresu testowania, jeżeli w trakcie jego przeprowadzania zajdzie taka potrzeba.

Rozdział 3 – Postępowanie pokontrolne

§ 33.

Po zakończeniu testowania strona kontrolująca dokonuje wpisu w ewidencji testowania prowadzonej w Banku. odrębnie dla poszczególnych jednostek organizacyjnych.

§ 34.

1. Strona kontrolująca zobowiązana jest do przedstawienia wyników testowania, w tym:
 - 1) ustaleń z przeprowadzonego testu wraz z uwzględnieniem kategorii stwierdzonych nieprawidłowości,
 - 2) wniosków opartych na ustaleniach.
2. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości o charakterze znaczącym i krytycznym sposób raportowania regulują zapisy § 43 niniejszej procedury.

§ 35.

1. Dokument testowy, o którym mowa w § 30 niniejszej procedury wypełniany jest na bieżąco w trakcie przeprowadzania testu kluczowych mechanizmów kontrolnych.
2. Po zakończeniu testowania strona kontrolująca przedstawia wyniki w dokumencie testowym.
3. Numer dok testowego zgodnie z ewidencją.
4. Strona kontrolująca uzgadnia dokument testowy ze stroną kontrolowaną.

§ 36.

1. Zalecenia pokontrolne w szczególności dla nieprawidłowości znaczących i krytycznych wydaje Prezes Zarządu na podstawie propozycji przedstawianych przez osobę kontrolującą.
2. Sposób naprawy pozostałych nieprawidłowości określa strona kontrolująca.
3. Dla każdego z zaleceń należy określić termin realizacji zalecenia wraz ze wskazaniem osoby odpowiedzialnej za jego realizację.
4. Monitorowanie stopnia realizacji zaleceń pokontrolnych przeprowadza wyodrębnione w strukturze organizacyjnej Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, któremu powierzono testowanie (poziome/pionowe) oraz monitorowanie stopnia wykonania zaleceń pokontrolnych.

§ 37.

1. Za prawidłową i pełną realizację wniosków i wykonanie zaleceń pokontrolnych odpowiada strona kontrolowana.
2. Po upływie terminu realizacji zalecenia osoba odpowiedzialna za jego realizację zobowiązana jest do poinformowania strony kontrolującej o stopniu realizacji tego zalecenia.

§ 38.

1. Strona kontrolująca ma obowiązek sprawdzenia realizacji wykonania zaleceń przez stronę kontrolowaną najpóźniej w trakcie następnego testowania lub podczas odrębnego postępowania pokontrolnego. Informację o sprawdzeniu realizacji zaleceń strona kontrolująca umieszcza w dokumencie testowym sporządzonym po kolejnym testowaniu lub dokumencie testowym dotyczącym badania realizacji zaleceń.

2. Testowanie z zakresu realizacji zaleceń jest konieczne w sytuacji, gdy kategoria stwierdzonych nieprawidłowości jest znacząca lub krytyczna i ich wyeliminowanie powinno nastąpić jak najszybciej.
3. Weryfikacja realizacji zaleceń dla nieprawidłowości znaczących i krytycznych przeprowadzana jest na dokumencie testowym, o którym mowa w §30 niniejszej procedury.

§ 39.

Wszelkie zastrzeżenia strony kontrolowanej do wyników testowania rozstrzygane są w przypadku:

- 1) testowania poziomego z udziałem Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
- 2) testowania pionowego z udziałem bezpośredniego przełożonego strony kontrolowanej.

DZIAŁ VII – System raportowania

Rozdział 1 – Zasady kategoryzacji nieprawidłowości

§ 40.

1. Bank określa kategorie nieprawidłowości wykrytych przez system kontroli wewnętrznej, biorąc pod uwagę ich negatywny wpływ na zapewnienie osiągnięcia określonych celów systemu kontroli wewnętrznej.
2. Nadanie odpowiedniej kategorii nieprawidłowości stwierdzonej, w ramach niezależnego monitorowania, polega na oszacowaniu poziomu ryzyka związanego z tą nieprawidłowością.
3. Oszacowany poziom ryzyka stanowi wypadkową prawdopodobieństwa jego wystąpienia oraz jego wpływu na sytuację Banku. Szacowane jest prawdopodobieństwo zmaterializowania się ryzyka związanego ze stwierdzoną nieprawidłowością w odniesieniu do okresu rocznego oraz określany jest wpływ stwierdzonej nieprawidłowości na sytuację Banku, tj.:
 - 1) wpływ finansowy - określa się wielkość wpływu stwierdzonej nieprawidłowości np. na poziom współczynników kapitałowych lub/i, tworzonych rezerw celowych/ odpisów utraty wartości lub/i, należności zagrożonych lub/i, norm płynności/LCR, wyniku finansowego lub/i, ryzyka stopy procentowej,
 - 2) wpływ operacyjny - należy określić wielkość wpływu stwierdzonej nieprawidłowości np. w odniesieniu do: ilości klientów Banku lub pracowników, jakości współpracy z podmiotami zewnętrznymi, wielkości okresu utraty kluczowych bądź niekluczowych systemów,
 - 3) wpływ reputacyjny - należy określić, czy stwierdzona nieprawidłowość wpłynie np. na niekorzystny komentarz w mediach, formalną interwencję władz regulacyjnych, które może prowadzić do upomnienia i/lub kary pieniężnej, istotne niezgodności o charakterze compliance.
4. Zgodnie z poniższą matrycą dokonywana jest wycena ryzyka dotycząca danej nieprawidłowości, która jest podstawą nadania odpowiedniej kategorii nieprawidłowości.

WYCENA RYZYKA DLA NIEPRAWIDŁOWOŚCI

		PRAWDOPODOBIENSTWO			WPLYW		
		Niskie	Średnie	Wysokie	Wpływ finansowy	Wpływ operacyjny	Wpływ na reputację
WPLYW	Najwyższy	UMIARKOWANE	WYSOKIE	WYSOKIE			
	Wysoki	UMIARKOWANE	PODWYŻSZONE	PODWYŻSZONE			
	Średni	NISKIE	UMIARKOWANE	UMIARKOWANE			
	Niski	NISKIE	NISKIE	UMIARKOWANE			
		<i>(Szansa poniżej ...% na wystąpienie nieprawidłowości w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>	<i>(Nieprawidłowość może wystąpić w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>	<i>(Ponad% szansa na wystąpienie nieprawidłowości w ciągu najbliższych 12 miesięcy)</i>			

5. Poziomowi ryzyka przypisywana jest odpowiednia kategoria nieprawidłowości, wg poniższych zasad:

Kategoria nieprawidłowości	Poziom ryzyka
KRYTYCZNA	Wysoki
ZNACZĄCA	Podwyższony
MAŁO ZNACZĄCA	Umiarkowany
NIEZNACZĄCA	Niski

6. W Banku prowadzony jest rejestr wszystkich błędów znaczących i krytycznych, którego wzór stanowi załącznik nr 4 do niniejszej procedury.
7. Za prowadzenie rejestru odpowiedzialne jest Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej.

Rozdział 2 – Raportowanie

§ 41.

1. Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, w okresach półrocznych sporządza sprawozdanie z testowania.
2. Sprawozdanie pow. zawiera wyniki testowania pionowego i poziomego, informacje na temat przestrzegania kluczowych mechanizmów kontrolnych z uwzględnieniem m.in.

zestawienia wykrytych nieprawidłowości znaczących i krytycznych oraz informacje dotyczące efektów działań podjętych w celu usunięcia tych nieprawidłowości.

3. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, przekazywane jest Zarządowi i Radzie Nadzorczej w okresach półrocznych.

§ 42.

1. Wykryte w ramach pierwszej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do Zarządu Banku oraz komórki audytu wewnętrznego Spółdzielczego Systemu Ochrony.
2. Wykryte w ramach drugiej linii obrony nieprawidłowości znaczące lub krytyczne, są niezwłocznie raportowane do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej, a w przypadku nieprawidłowości krytycznych również do komórki audytu wewnętrznego.
3. Formą niezwłocznego raportowania może być np.: wysłanie wiadomości mailem, powiadomienie osobiste/telefoniczne.

§ 43.

1. Zgodnie z Umową Systemu Ochrony komórka audytu wewnętrznego przygotowuje syntetyczną informację o najistotniejszych nieprawidłowościach, stwierdzanych w trakcie audytów wewnętrznych i w okresach półrocznych przekazuje do Banku.
2. Bank wykorzystuje informacje, o którym mowa w ust. 1, w bieżącej pracy, w celu poprawy jakości wykonywanych usług i obniżenia poziomu ryzyka prowadzonej działalności.

DZIAŁ VIII – Audyt wewnętrzny

§ 44.

1. Audyt wewnętrzny sprawowany jest przez komórkę audytu wewnętrznego Spółdzielni.
2. Planowanie i proces audytu wewnętrznego precyzują zapisy załącznika nr 4 do Umowy Systemu Ochrony oraz metodyki audytu.

§ 45.

Zakres badań audytowych jest:

- 1) modyfikowany, w zależności od celu konkretnego audytu oraz analizy ryzyk środowiska kontrolnego,
- 2) dostosowany do wyników oraz skuteczności i adekwatności weryfikacji bieżącej i testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez komórki organizacyjne w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.

§ 46.

Wyniki audytu wewnętrznego przedstawione są w formie raportu, który otrzymują:

- 1) Zarząd Spółdzielni,
- 2) Zarząd Banku,
- 3) Rada Nadzorcza Spółdzielni w przypadku audytów wewnętrznych, które zleciła,
- 4) Rada Nadzorcza Banku.

§ 47.

1. W przypadku stwierdzenia, w wyniku audytu wewnętrznego, nieprawidłowości w działaniu Banku, Zarząd Spółdzielni wydaje zalecenia poaudytowe.

2. Bank zobowiązany jest do realizacji wydanych zaleceń poaudytowych.
3. Na podstawie wydanych zaleceń poaudytowych Bank opracowuje harmonogram realizacji przedmiotowych zaleceń i przekazuje go do komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni, w terminie 15 dni roboczych od otrzymania zaleceń.
4. Harmonogram uznawany jest za przyjęty, jeżeli w terminie do 15 dni roboczych od daty otrzymania przez komórkę audytu wewnętrznego, nie zostaną do niego wniesione przez Zarząd Spółdzielni zastrzeżenia.

§ 48.

1. Na podstawie wyników audytu, Zarząd Banku wydaje zalecenia pokontrolne skierowane do właściwych komórek organizacyjnych/stanowisk pracy Banku.
2. Komórka organizacyjna/stanowisko pracy otrzymująca zalecenia pokontrolne ponosi pełną odpowiedzialność za ich realizację i jest zobowiązana do przekazania Zarządowi, w ustalonym terminie, w formie pisemnej informacji o wykonaniu lub przyczynach braku wykonania zaleceń.
3. W przypadku, gdy ilość zaleceń jest znacząca, Zarząd może zobowiązać komórkę organizacyjną/stanowisko pracy do zaproponowania sposobu realizacji zaleceń i ich wdrożenie bezpośrednio, w oparciu o zalecenia zawarte w protokole z audytu.
4. W takiej sytuacji, komórki organizacyjne/stanowiska pracy zobowiązane są w terminie wyznaczonym przez Zarząd Banku, złożyć do Zarządu pisemną informację zawierającą szczegółowy harmonogram oraz propozycje w zakresie realizacji zaleceń pokontrolnych.
5. Po zatwierdzeniu przez Zarząd sposobu i terminów realizacji zaleceń, komórka organizacyjna/stanowisko pracy przystępują do realizacji zaleceń.
6. Zarząd Banku na podstawie otrzymanego harmonogramu monitoruje realizację zaleceń pokontrolnych, w oparciu o analizę informacji pochodzących z komórek organizacyjnych/stanowisk pracy Banku.
7. Najpóźniej w dniu, w którym upływa ostateczny termin wyznaczony przez Zarząd na realizację zaleceń, komórka organizacyjna/stanowisko pracy, zobowiązane są do złożenia pisemnej informacji o sposobie zrealizowania zaleceń, z którą Zarząd zapoznaje się na posiedzeniach oraz dokonuje oceny sposobu i stopnia realizacji zaleceń.

§ 49.

1. Za prawidłową i pełną realizację zaleceń poaudytowych odpowiada Zarząd Banku.
2. Bank przekazuje komórce audytu wewnętrznego informację o stopniu realizacji zaleceń poaudytowych oraz skutkach podjętych działań naprawczych.
3. W przypadku, gdy podjęte przez Bank działania nie doprowadziły do zrealizowania zaleceń w terminie określonym w harmonogramie realizacji zaleceń, Zarząd Banku przekazuje do komórki audytu wewnętrznego pisemny, uzasadniony wniosek o przesunięcie terminu realizacji zaleceń, proponując nowy termin.

§ 50.

Komórka audytu ma obowiązek weryfikacji stopnia realizacji zaleceń poaudytowych po upływie terminu realizacji zalecenia, a także w toku kolejnego audytu obejmującego analogiczny zakres podmiotowy i przedmiotowy lub audytu sprawdzającego dotyczącego badania realizacji zaleceń.

§ 51.

W przypadku, gdy w ocenie Banku, w wyniku audytu zostały wydane bezpodstawne zalecenia - Zarząd Banku składa odwołanie do Dyrektora Departamentu Audytu Spółdzielni

Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w którym uzasadnia w sposób merytoryczny przyczyny złożonego odwołania.

DZIAŁ IX. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej

§ 52.

1. Rada Nadzorcza dokonuje corocznie niezależnej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, w tym adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, na podstawie:
 - 1) opinii Komitetu audytu,
 - 2) informacji sporządzanej przez Zarząd,
 - 3) okresowych raportów Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
 - 4) informacji o adekwatności i skuteczności funkcji kontroli sporządzanej przez Stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej, a także sprawozdawczości dotyczącej działania funkcji kontroli;
 - 5) ustaleń dokonanych przez biegłego rewidenta,
 - 6) ustaleń wynikających z czynności nadzorczych wykonywanych przez uprawnione do tego instytucje (np. KNF, UOKIK),
 - 7) istotnych z punktu widzenia adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej, oceny i opinie dokonywane przez podmioty zewnętrzne, jeżeli były wydawane.
2. Rada Nadzorcza może rozpatrywać propozycje zmian w zakresie systemu kontroli wewnętrznej przedstawione przez Zarząd.
3. Ocena adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej wydawana jest przez Radę Nadzorczą zgodnie z kryteriami zawartymi w Załączniku nr 7 do niniejszych Zasad.

DZIAŁ X – Postanowienia końcowe

§ 53.

Bank ogłasza w sposób ogólnie dostępny, w tym na stronie internetowej, opis systemu kontroli uwzględniający:

- 1) cele systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) rolę Zarządu Banku i Rady Nadzorczej,
- 3) przyjęty schemat organizacji trzech linii obrony w ramach struktury organizacyjnej Banku,
- 4) funkcje kontroli,
- 5) umiejscowienie, zakres zadań, niezależność Stanowiska ds. zgodności i kontroli wewnętrznej,
- 6) zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą.

§ 54.

W sprawach nieuregulowanych w niniejszej procedurze stosuje się zapisy zawarte w:

1. Ustawie Prawo bankowe,
2. Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r..
3. Rekomendacji H wydanej przez Komisję Nadzoru Finansowego dotyczącej kontroli wewnętrznej w bankach.
4. Wytycznych Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia Banku BPS.

§ 55.

Niniejsze Zasady wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą.